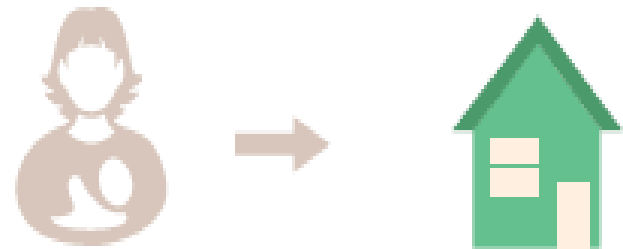

Sociální bydlení

Mirka Wildmannová

Sociální bydlení

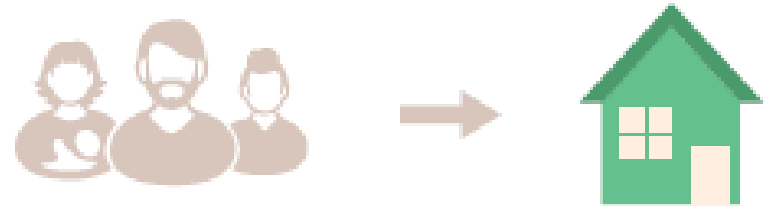
= obecný termín pro bydlení osob, které se ocitly v nepříznivé životní situaci

= bydlení je zpravidla poskytováno za zvýhodněných nájemních podmínek a obvykle na dobu určitou

Cíl: motivace lidí spojená se sociální prací, která umožní získat osobám zpět standardní bydlení
(praxe: z doby určité se stává byt trvalý)

Proč se zvyšují požadavky na sociální bydlení?

- Stav a počet sociálně vyloučených lokalit
- Narůstající bezdomovectví
- Obchodování s lidskou chudobou
- Negativní tendence demografického vývoje

Sociální bydlení v ČR

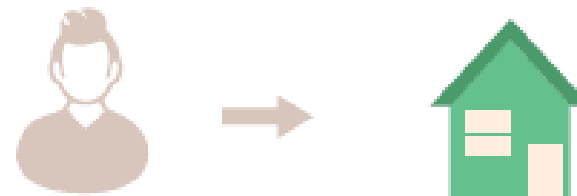
- Neexistuje zákon upravující otázku SB
- Neexistuje právní ukotvení daného pojmu
- Problém jednoznačně interpretovat definici SB

Možná východiska:

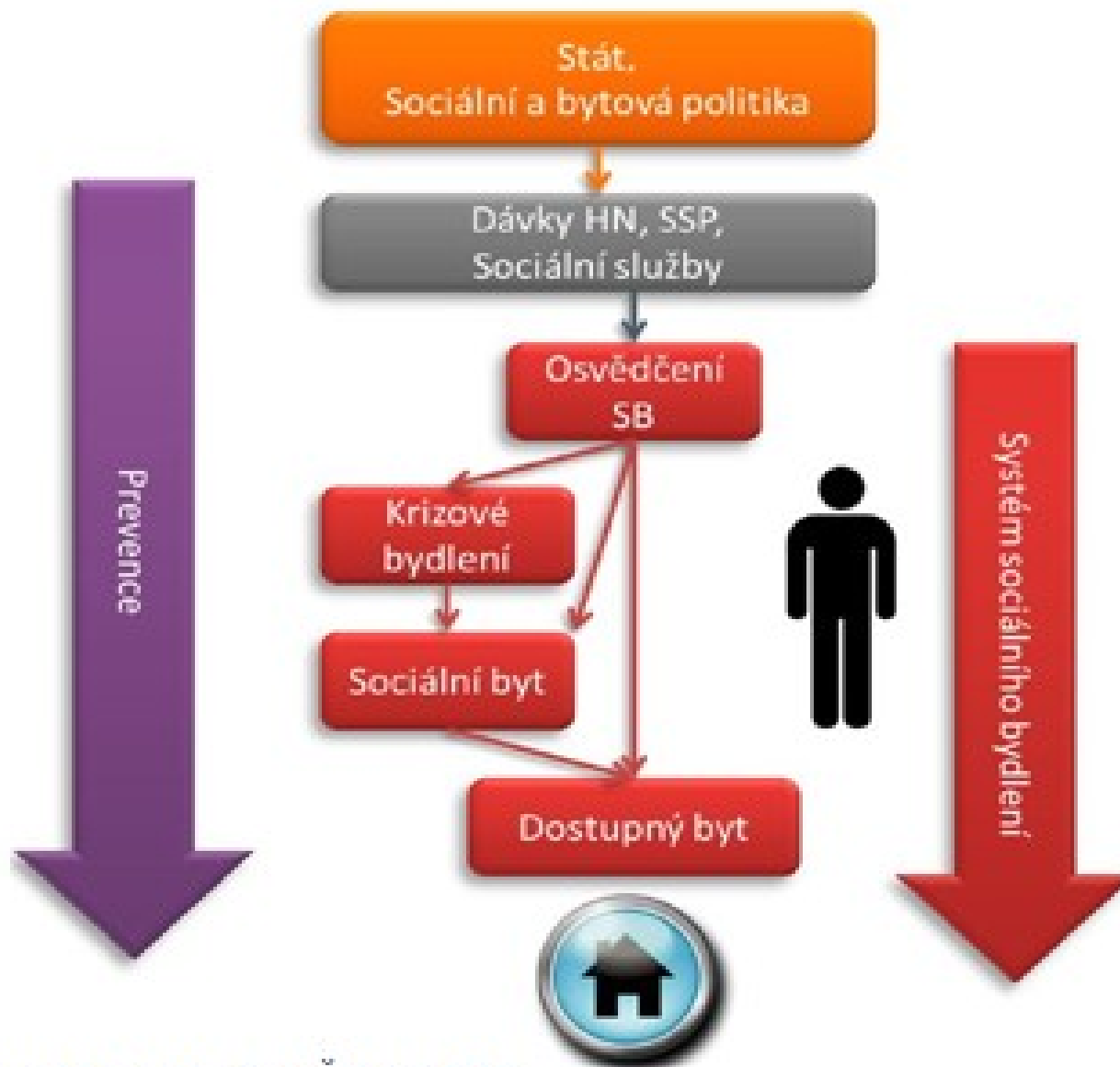
- Bydlení zcela vzniklo z veřejných prostředků
- Bydlení je provozováno z veřejných prostředků
- Výše nájemného je nižší než tržní úroveň
- Přidělení bytu závisí na sociálních kritériích
- Přidělení bytu provádí orgán veřejné správy, případně NO
- Bydlení nepodléhá trhu

Možná definice SB

- *„typ bydlení, který vznikl nebo byl pořízen z veřejných prostředků pro sociální účely a je využíván pro sociálně ohrožené cílové skupiny obyvatel, přičemž nájemné je dotováno a s daným druhem bydlení nelze volně nakládat“*
- Chráněné bydlení
- Azylové bydlení

Obrázek 1 Modelový příklad systému sociálního bydlení

Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-25

Koncepce bydlení ČR do roku 2025 identifikovala problémy v oblasti bydlení

- Vysoké zatížení některých domácností výdaji na bydlení.
- Nedostatečné hodnocení účinnosti nástrojů bytové politiky.
- Neefektivnost a následná roztržštěnost jednotlivých veřejných transferů.
- Nedostatečné vymezení povinnosti jednotlivých aktérů v oblasti sociálního bydlení.
- Růst cen energií, tepla a vody a z nich vyplývající tlak na snižování jejich spotřeby.
- Demografické změny spočívající ve snižujícím se počtu mladých rodin a naopak zvyšujícím se počtu domácností starší generace.
- Nedostatek finančně sociálního pro některé skupiny osob.
- Nedostatečné naplnění redistribuční role státu v oblasti spotřeby bydlení.
- Nedostatečný důraz na rostoucí nebezpečí sociální a prostorové segregace.
- Absence preventivních nástrojů bránících vzniku sociální a prostorové segregace.
- Omezené veřejné prostředky.

Jako prioritní skupiny pro získání formy dostupného bytu byly stanoveny tyto skupiny:

- *senioři, zdravotně postižení, rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé nacházející se v situacích definovaných v ETHOS nebo splňující příjmovou podmínku (více než 40 % disponibilních příjmů vynakládaných na bydlení),*
- *oběti domácího násilí,*
- *osoby opouštějící instituce (např. děti odcházející z dětských domovů),*
- *osoby opouštějící pěstounskou péči,*
- *ohrožené domácnosti s dětmi nebo tam, kde je nutné zajistit sloučení rodiny.*

Jako prioritní skupina pro získání formy sociálního bytu byla stanovena tato skupina:

- *rodiny s dětmi a osoby přežívající venku.*

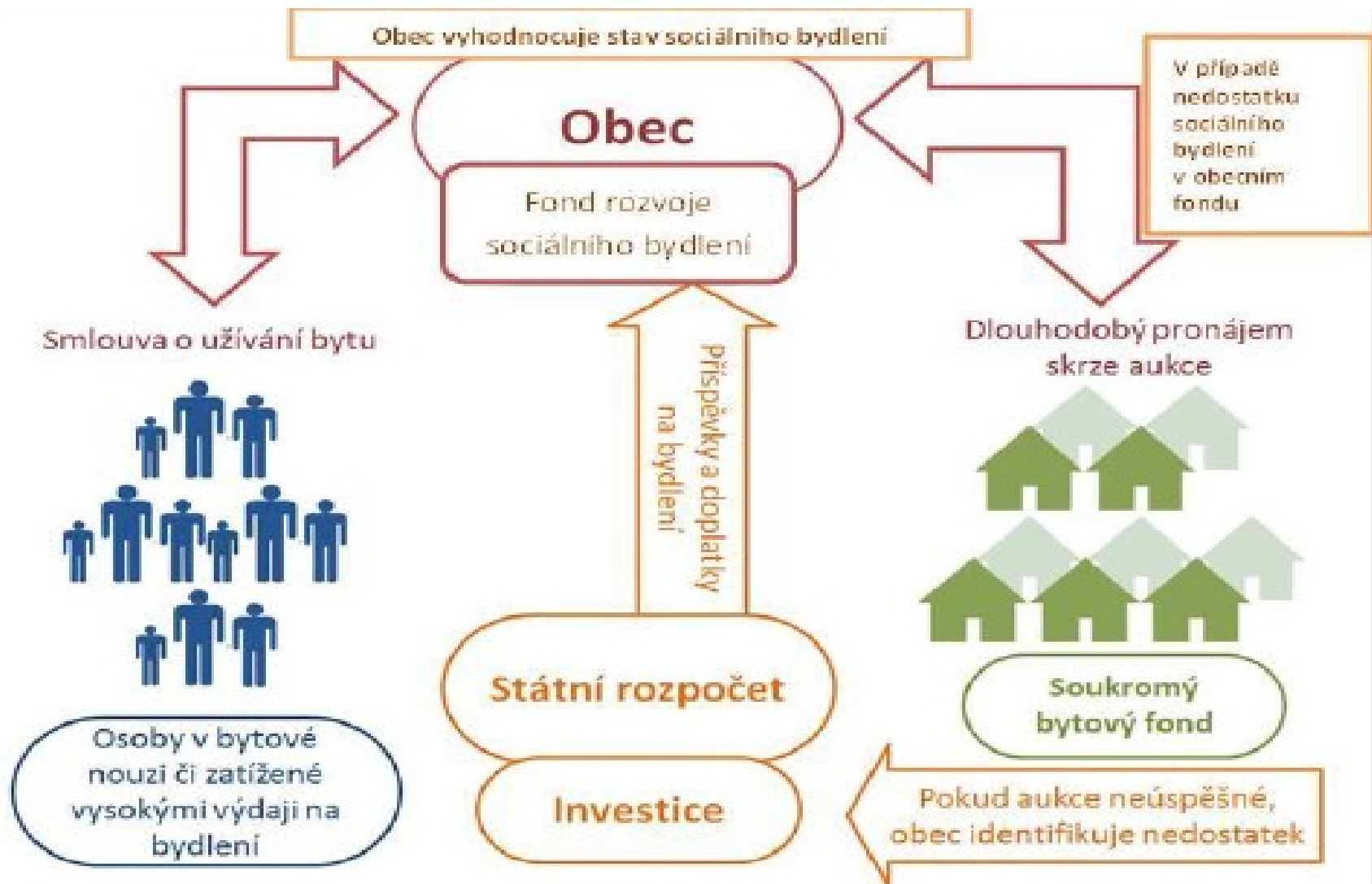
Jako prioritní skupina pro získání krizového bydlení byla stanovena tato skupina:

- *osoby, u kterých je výrazné riziko ohrožení na zdraví či životě.*

U všech prioritních cílových skupin musí být naplněny podmínky disponibilních příjmů nebo bytové nouze. Součástí zařazení do prioritní cílové skupiny musí být provedení individuálního sociálního šetření, které zjistí konkrétní sociální situaci dané osoby.

Schéma modelu konceptu sociálního bydlení – poskytování soukromého bytového fondu

Problémové okruhy

- Obce nad tisíc obyvatel - 5% bytového fondu pro sociálně slabé (z Koncepce sociálního bydlení)
- nový zákon o SB bude mít největší dopad na obce, ponesou všechna rizika a zodpovědnost
- SB není určeno jen pro lidi v ubytovnách nebo bez přístřeší – potřeby všech marginalizovaných skupin
- Kdo bude zodpovědný za sociální práci s nájemníky? (obec = nárůst sociálních pracovníků)

Housing First – BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM

- Koncept vytvořen pro osoby, které potřebují intenzivní sociální podporu, aby byly schopné opustit situaci bezdomovectví
  - Lidé bez domova s vážným duševním onemocněním či psychickými problémy
  - Drogově a alkoholově závislí
  - Lidé bez domova ve špatném zdravotním stavu
  - Dlouhodobé či opakované bezdomovectví
  - Rodiny + mladí lidé (USA, Kanada)

Co je „BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM“

Osm základních principů

Bydlení je lidské právo

Možnost volby a kontroly ze strany uživatelů služeb

Oddělení bydlení a podpory

Zaměření na zotavení

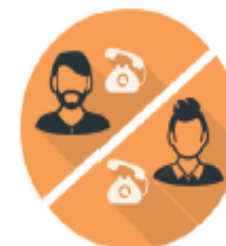
Harm reduction

Aktivní zapojení bez donucení

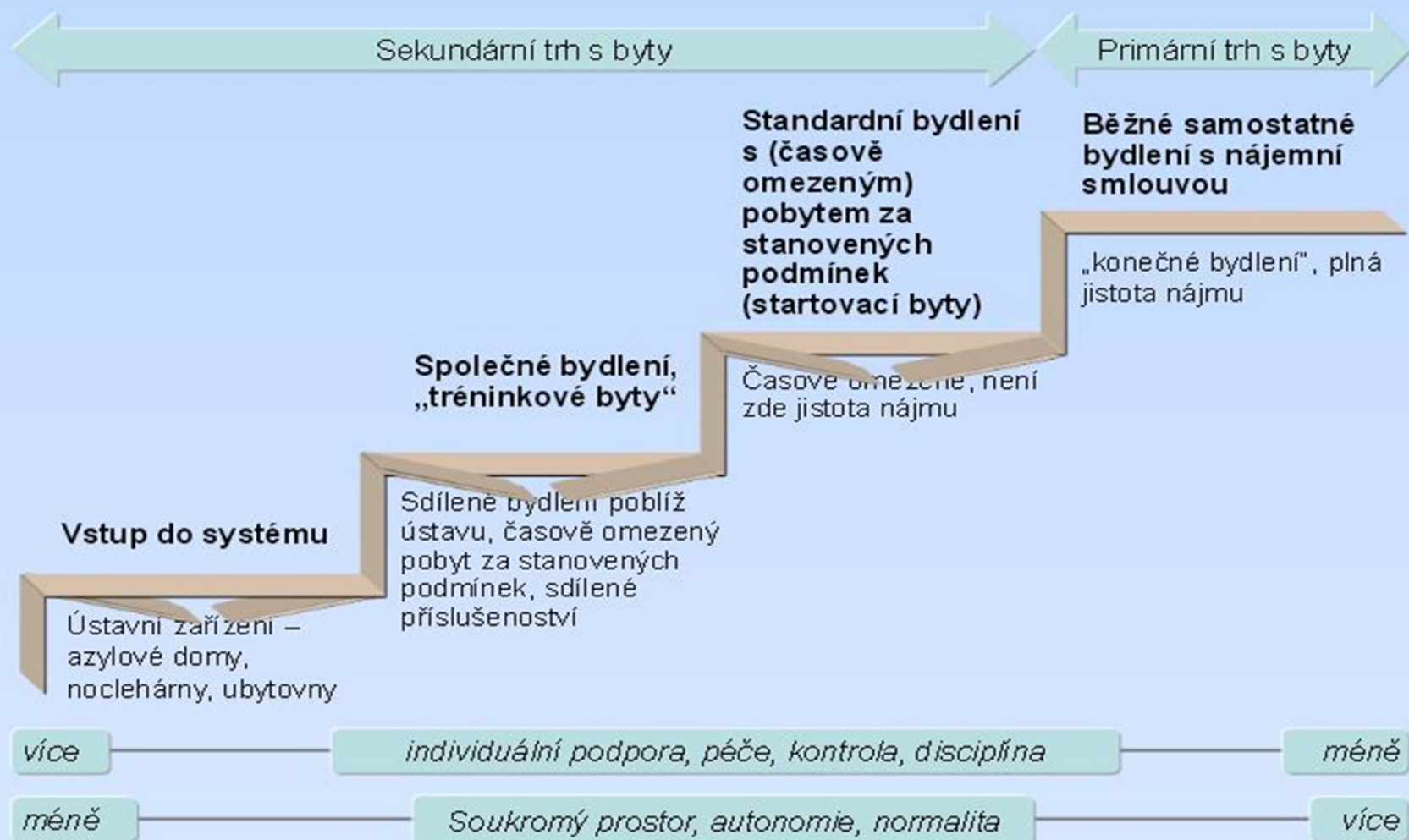

Individuální plánování

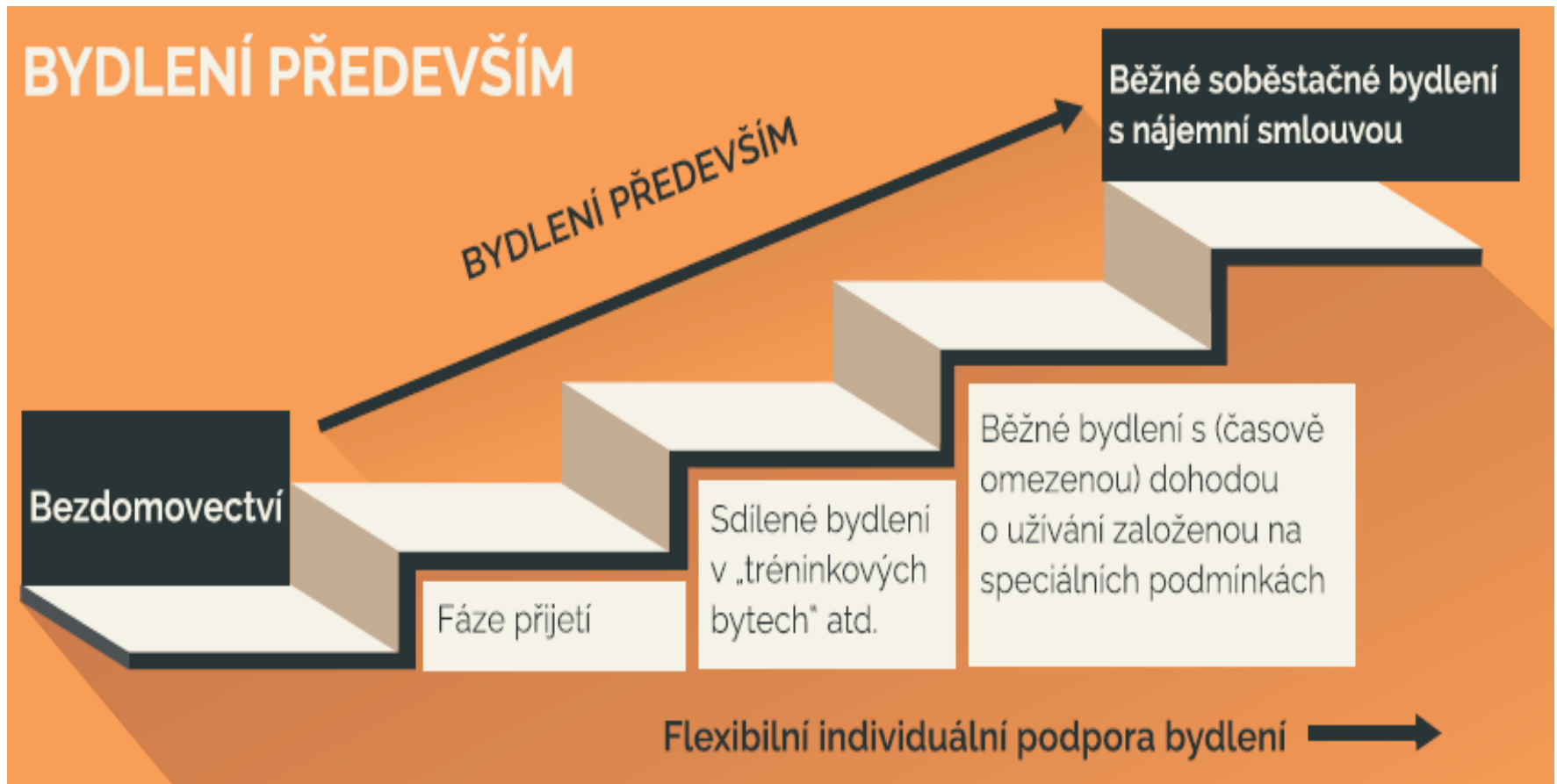

Flexibilní podpora na tak dlouho, jak je potřeba

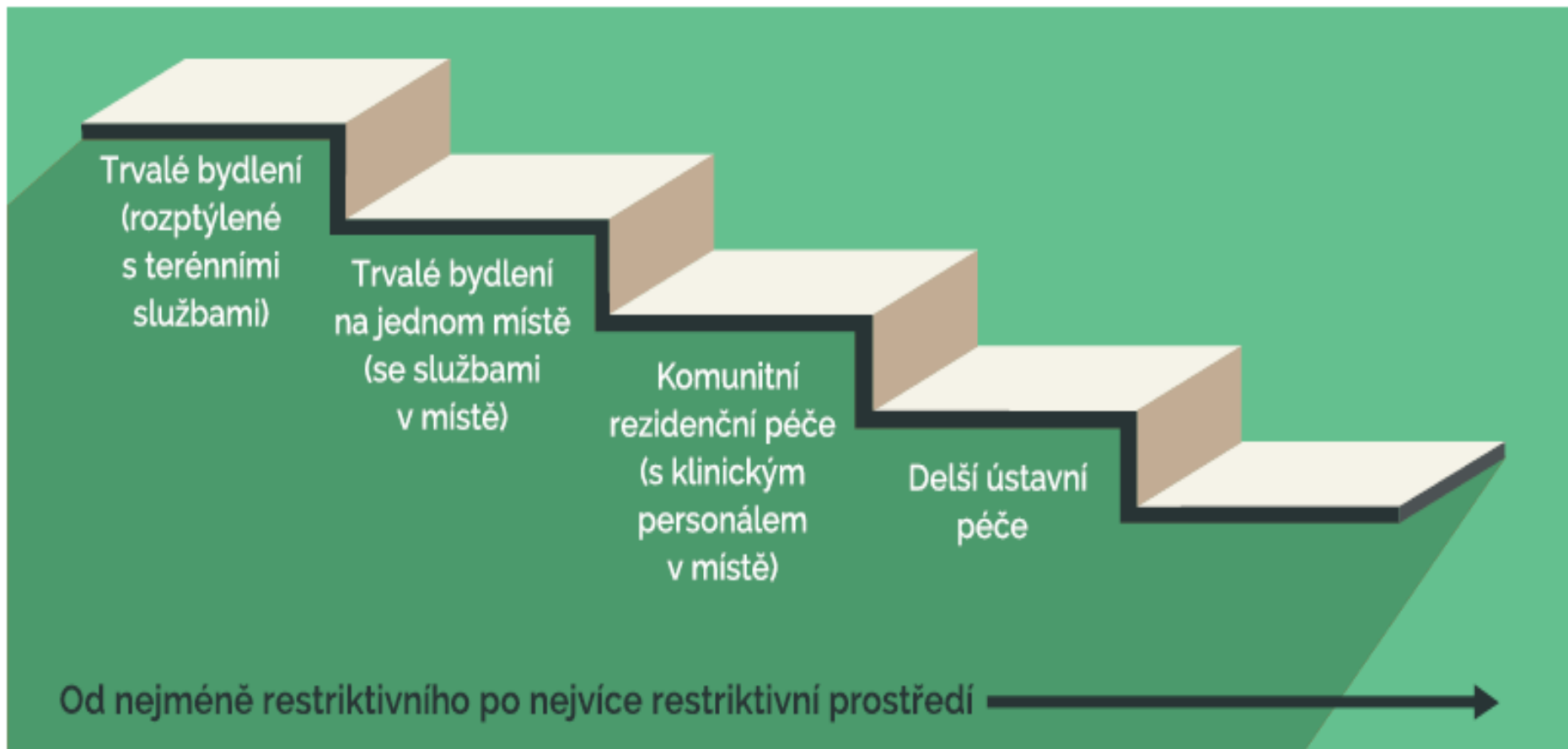
Model prostupného bydlení (podle Geertsemy)

Rozdíly mezi BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM a víceetapňovým systémem

Obrácená víceetapňová strategie

BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM – ekonomický aspekt

- Relativně vysoké náklady spojené s častou hospitalizací lidí bez domova
- Časté využívání záchranné služby, častý kontakt se službou pro duševní zdraví, častý kontakt s orgány činnými v trestním řízení (následné spoření financí)
- Vícestupňové systémy neřeší dlouhodobé bezdomovectví

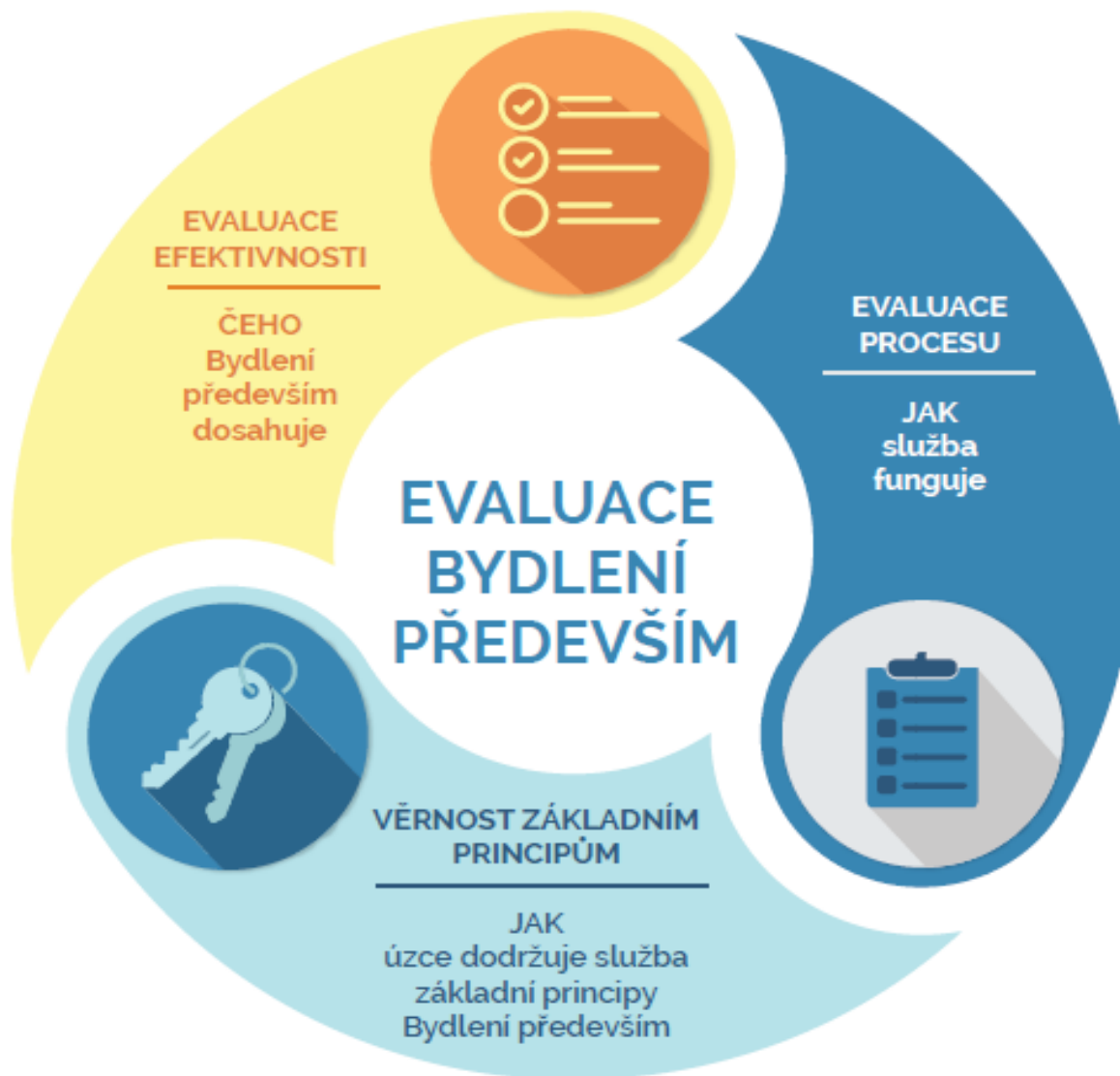
Podpora v BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM

Evaluace BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM

Zkoumání efektivity služby Bydlení především má několik dimenzí:

- Propagaci udržení bydlení a trvalého ukončení bezdomovectví. Toto se někdy nazývá „housing retention“ – schopnost udržet si bydlení.
- Zlepšení zdraví a životní spokojenosti klientů programu Bydlení především.
- Zlepšení sociální integrace klientů programu Bydlení především.
- Nákladová efektivita programu Bydlení především.

BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM v Evropě

- Rakousko
- Belgii
- Dánsko
- Finsko
- Francii
- Irsko
- Itálii
- Nizozemsko
- Norsko
- Portugalsko
- Španělsko
- Švédsko
- Velkou Británii

Výsledky BYDLENÍ PŘEDEVŠÍM

- Tento program vyřeší bezdomovectví nejméně u osmi lidí z deseti
- Zlepšení zdraví a životní spokojenosti
- Sociální integrace (sociální podpora, informační opora / komunitní integrace / ekonomická integrace)

BRNO 2017

- Tři městské projekty:
- Housing First
- Rapid Re-Housing
- Prostupné bydlení

Pilotní testování koncepce sociálního bydlení v Brně

- Položit základy systému SB, v souladu s principy vládou schválené koncepce
- Bude vytvořeno několik analýz a podpůrných metodických podkladů – pro pilotáž využita inovativní metoda Housing First

Aktuální stav

- Červen:
  - tým HF realizoval depistáž v terénu u potencionálních zájemců, sběr žádostí (sociální pracovníci a kurátoři MMB, terénní programy, nízkoprahová zařízení – Podané ruce, Diecézní charita Brno, Sdružení Práh, Armáda spásy), vybráno 207 žádostí, vybráno 25 žadatelů a 25 náhradníků
  - Kontaktování žadatelů, posuzována životní situace, hloubkové rozhovory, poskytnuto základní sociální poradenství

Aktuální stav

- Červenec – srpen
  - Sociální pracovníci udržují kontakt s vybranými žadateli, vyřízení formalit – osobní doklady, registrace na ÚP,
  - prověřeny vstupní podmínky, všichni splnili příjmový limit pro žadatele o sociální byt, nemají dluh vůči městu
  - Prohlídky jednotlivých bytů
  - Navržené nájemní smlouvy schváleny na Radě MB
  - Zahraniční cesty: Organizace HVO Querido (Amsterdam) – úspěšnost v začleňování lidí v bytové nouzi

Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)

- Pilotní projekt Rapid Re-Housing je zaměřen na zabydlení 50 rodin s dětmi v bytové nouzi s doprovodnou kompletní sociální podporou na základě inovativní metody Housing First

Leden 2016 – červen 2017

- Vytipování rodin s dětmi
- Zařazení bytů do projektu R-R-H s ohledem na potřebnou velikost

Říjen 2017

- Příprava materiálů na schválení prodloužení nájemních vztahů bytů pronajatých v I. vlně schválených nájemních smluv

Monitoring projektu

- Pracovníci OSP MMB, zástupci BO MMB, pracovníci NO IQ-Roma servis
- Stížnosti nájemníků: 4 bytové domy: zvýšený hluk, nepořádek ve společných prostorách domu
- Zintenzivnění monitoringu dluhů – u 50ti zabydlených rodin = 200 tis. Kč
- Přenastavení přístupů ke klientské péči u 17 klientů s potřebou vysoké míry podpory při řešení prodlev s placením nájemného
- OSP spolupracuje s místně příslušnými ÚP
- Evaluátor: Ostravská univerzita – sběr dat pro průběžnou evaluaci zprávy

